

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce: **Deutsche Sprichwörter und ihr Einsatz im Fremdsprachenunterricht**

Autor práce: **Jaroslav Šup**, student Pedagogické fakulty UK Praha (studijní obor: učitelství VVP pro střední školy)

Vedoucí práce: **Thomas M.Haupenthal, M.A.**

Odevzdání práce: **srpen 2009**

Autor diplomové práce Jaroslav Šup se věnuje **tematice přísloví a jejich využití ve výuce německého jazyka**. Předložená diplomová práce spadá částečně do oblasti lingvistické a počínaje kapitolou 2 částečně i do oblasti lingvodidaktické. Kapitola 3 – praktická část práce se zabývá již plně problematikou využití tematiky přísloví ve vyučovacím procesu a je podložena ověřováním/výzkumem v praxi škol.

Již samotná práce je zahájena dvěma příslovími, která mají emotivní charakter a svědčí i o rozpoložení autora na počátku, kdy zahájil práci (v „tradici“ uvádění kapitol příslovími autor zdárně pokračuje). V úvodu si autor stanovuje hypotézu, že se přísloví stále v běžném životě používají, že je možné je ve výuce použít a výuku němčiny mohou ozvláštnit. Autor se snažil nabídnout různé typy cvičení, jejichž efektivitu ověřil ve vyučovacím procesu.

V teoretické části diplomové práce se věnuje terminologickým otázkám, tj. vymezení jednotlivých pojmů (Redewendungen, Redensarten, sprichwörtliche Redensarten, Sprichwörter, geflügte Worte, feste Wendungen, idiomatische Wendungen, Idiome...) jako součásti lingvistické disciplíny „frazologie“. Vychází zejména z kategorizace od Wotjak(ové), jejíž členění je dle názoru diplomanta pro zpracování didaktické části práce nevhodnější a i co do přehlednosti nejvíce strukturované. Tato autorka vyčleňuje pouze pět pojmů a z tohoto členění vychází Jaroslav Šup v dalších kapitolách. Autor se snaží najít jednotnou definici termínu „Sprichwort“ (přísloví) – uvádí čtyři základní definice a dále vymezuje jejich znaky (Baur/Chlosta) a funkce (Röhrich, Mieder, Lenz). Jaroslav Šup se snaží nalézt formální (jazykové) a obsahové rozdíly mezi pojmy „Sprichwort“ a „Redewendung“ (přísloví, úsloví/idiomatické vazby/idiomy), které jsou často zaměňovány, popř. používány synonymicky.

Zajímavá je subkapitola 1.4 věnovaná citátům a „okřídleným“ slovním spojením (v hojně míře v německy mluvících zemích používaných v uvádění referátů, přednášek...). Okrajově v subkapitole 1.5 jsou zmiňována „Antisprichwörter“, která mají často komický, sarkastický, pejorativní podtext (autor uvádí několik příkladů z publikace Gosser(ové) a Epperta).

Poměrně dostatek prostoru věnuje autor diplomové práce v subkapitole 1.6 etymologii vybraných přísloví. Prosím, aby autor v rámci obhajoby uvedl/zdůvodnil podle jakého klíče byla jednotlivá přísloví vybírána.

Kapitola 2 „Zwischen Theorie und Praxis“ (Mezi teorií a praxí) se věnuje jednak používání přísloví v každodenním životě, v médiích, literatuře a hudbě..., jednak na základě dotazníkového šetření si klade za cíl zjistit u respondentů, jejichž mateřským jazykem nebyla vždy němčina, která přísloví používají, resp. znají (žáci gymnázií ve Frankfurtu n.M. a okolí). Tato zjištění by měla být podkladem pro zpracování seznamu „minima přísloví“, se kterými by bylo vhodné se zabývat ve výuce němčiny. Samozřejmě autor bere v potaz i další již vytvořené slovníčky přísloví. Výsledky získané na vzorku 469 respondentů v cca 22 třídách a 6 školách je možné považovat za relevantní i přesto, že podíl „cizinců“ v dotazníkovém šetření byl

vysoký (20-30%). Primárním cílem nebylo získat co nejvyšší počet přísloví, ale spíše nejčastěji používaná přísloví. Zajímavé je, že neexistuje přímá úměra mezi věkem respondentů (5 až 12 třída) a počtem uvedených přísloví. Nejednotnost v chápání terminologických rozdílů obecně měla za následek, že u respondentů docházelo poměrně často ke směřování pojmů a za přísloví byla považována úsloví, citáty, „antipřísloví“, atd. Jaroslav Šup na základě výzkumu sestavil seznam neznámějších/nejčastěji užívaných přísloví (celkem 11). Očekávala bych na základě poměrně rozsáhlého ověřování seznam, kde by se objevilo více přísloví.

Další subkapitola 2.3 byla věnována užití přísloví v učebnicích (analýze bylo dle vyjádření autora podrobeno více než „tucet“ učebnic němčiny – v seznamu uvedeno 29 titulů). Uvedeny jsou i ukázky a cvičení, která jsou zařazena do lekce spíše nahodile a mnohdy nijak nesouvisí s prezentovaným tématem, a z pohledu didaktického mají nízkou motivační a tím pádem i edukační či výchovnou účinnost. Proto autor diplomové práce v subkapitole 2.3.3 navrhuje vlastní typologii cvičení.

Didaktická část „Praktischer Teil“ (Praktická část) je věnována prezentaci přísloví v návrzích vyučovacích hodin. Pozitivní je, že se nejedná pouze o návrh hodin pro určitou věkovou skupinu žáků/studentů a pro určité zaměření/typ školy, ale některé vyučovací sekvence byly podrobeny školnímu experimentu (autorem jsou experimentálně odučeny). Tato kapitola (kapitola 3) zaujímá cca jednu třetinu diplomové práce a je zpracována systematicky a postihuje hlavní fáze vyučovací jednotky (plánování výuky/příprava na vyučování, vlastní výuka a její evaluace, zhodnocení výsledků žákovské práce, vyhodnocení dotazníků). Návrhy pro práci s příslovími představují typologicky pestrou škálu a rozhodně nepostrádají invenci. Pokud vezmeme v potaz motivační a aktivizační aspekt, můžeme konstatovat, že ukázky přísloví a cvičení včetně návrhů projektů jsou voleny pro danou žákovskou skupinu vhodně a jak prezentovaná tematika, tak zvolené formy a postupy mohou žáky zaujmout.

Závěr: Diplomant dostatečně prokázal schopnost pracovat s odbornou literaturou a adekvátním způsobem verifikovat hypotézy. Praktická část diplomové práce vychází ze solidního teoretického zázemí. Jak teoretická (lingvistická), tak praktická (didaktická) část práce jsou vyvážené. Doporučovala bych autorovi, aby se seznámil s prací Ludmily Schönové „Jak se to řekne německy“. Jedná se „slovník“ přísloví, úsloví, idiomatických vazeb, který by bylo možné využít pro zpracování praktické části práce, tj. 3.kapitoly.

Uspořádání práce se je logické. Hodnotím i adekvátnost výběru přísloví, kterými jsou jednotlivé kapitoly uváděny. Rozsah diplomové práce splňuje základní parametry (102 stran včetně seznamu literatury). Práce je doplněna sedmi přílohami. Diplomová práce je psána německy a je doplněna resumé v češtině (necelá jedna strana – mohlo podrobnější). Diplomová práce Jaroslava Šupa se snaží maximálně o objektivní zjištění, což je patrné zvláště v kapitolách 2 a 3.

Diplomovou práci Autora Jaroslava Šupa lze hodnotit **celkově pozitivně** a proto je možné doporučit práci k obhajobě.

V Praze dne 30.8.2009